וְאֶת אַחַד עָשָׂר שחלה עליהם קדושת מעשר על ידי הנחת השבט.
וכיון שדין זה הוא מגזירת הכתוב, אין ללמוד ממנו לשאר הקדש בטעות שיהיה הקדש:

גמרא

שנינו במשנה לעיל (לא:), שהעובר על נזירותו מונה את הימים משעה שנדר.

הגמרא מקשה על דין זה: מַנִּי מַתְנִיתִין – בשיטת איזה תנא הולכת המשנה, הלא אינה לֹא כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא כְּרַבָּנָן. דְּתַנְיָא בברייתא, מִי שֶׁנָּדַר וקיבל עליו נזירות ארוכה, וְעָבַר עַל נְזִירוּתוֹ בחלק מימי הנזירות, ובא להתיר נזירותו או להביא קרבנותיו, אֵין מְנַקְּרִין לוֹ להתיר נזירותו או לקבל קרבנותיו, אֶלָּא אִם כֵּן מִנָּה בָּהֶן אִיפּוּר – מוסיף על נזירותו ימים שנוהג בהם את איסורי הנזירות, כְּמִנְיַן הַיָּמִים שֶׁנָּהַג בָּהֶם הֶיתֵּר ועבר על נזירותו. כגון אם נדר נזירות של מאה יום, ושתה יין שישים יום, שצריך להוסיף לאחר המאה יום שישים יום נוספים שינהג בהם באיסורי נזירות, כנגד אותם הימים שנהג בהם היתר. וְרַבִּי יוֹסֵי חולק וְאוֹמֵר, דַּיּוֹ – די לו בכך שקונסים אותו שינהג באיסור שְׁלֹשִׁים יוֹם, כנגד הימים שעבר בהם על הנזירות, ואין צריך למנות כמנין אותם ימים. אי – אם המשנה היא בשיטת רַבָּנָן, קַשְׁיָא – קשה שאפילו בִּנְזִירוּת (מועטת) [מְרוּבָּה] כגון של מאה יום, וכל שכן בנזירות מועטת של שלשים יום, לא נאמר במשנתינו כשיטתם, שהרי במשנה נאמר שהימים שנהג בהם בהיתר עולים לו למנין נזירותו, ולפי רבנן אינם עולים. אי – ואם המשנה היא בשיטת רַבִּי יוֹסֵי, קַשְׁיָא – קשה שבִּנְזִירוּת (מרובה) [מוּעֶטֶת] של שלשים יום לא נאמר במשנתינו כשיטתו, שהרי לפי דברי המשנה אם נהג מקצת מימי נזירותו בהיתר ולאחר מכן נשאל על הנזירות ואסרו לו, עולים לו ימים אלו למנין ימי הנזירות, ולפי רבי יוסי בנזירות מועטת צריך למנות שוב את כל ימי נזירותו.

הגמרא מתרצת את הקושיא על המשנה בשני אופנים: אִיבָּעֵית אֵימָא – אם תרצה תוכל לבאר את דין המשנה כשיטת רַבִּי יוֹסֵי, וְאִיבָּעֵית אֵימָא – ואם תרצה, כשיטת רַבָּנָן. אִיבָּעֵית אֵימָא – אם תרצה לבאר כשיטת רַבִּי יוֹסֵי, שִׁבְאן במשנה מדובר בִּנְזִירוּת מְרוּבָּה – ארוכה, ולכן אינו צריך לסתור הכל אלא רק מקצת ממה שנדר דהיינו שלושים יום, ושאר הימים יעלו לו למנין הנזירות הארוכה שנדר, ולזה מודה רבי יוסי, שהרי אמר 'דיו שלושים יום', וְכָאן בברייתא מדובר בִּנְזִירוּת מוּעֶטֶת של שלושים יום, שאז סותר הכל אף לרבי יוסי. וְאִיבָּעֵית אֵימָא – ואם תרצה תוכל לבאר את המשנה כְּרַבָּנָן, שבין בנזירות מרובה ובין בנזירות מועטת צריך להשלים את כל הימים שנהג בהן היתר, ומה ששנינו במשנה שמונה משעה שנזר, לֹא תֵּימָא – אין לגרוס במשנה 'מִשָּׁעָה שֶׁנָּזַר', אֶלָּא אִיבָּעֵית אֵימָא – יש לגרוס 'בְּמִשָּׁעָה שֶׁנָּזַר', ומדובר שעבר ושתה יין בכל ימי הנזירות, וסותר הכל, וצריך למנות שוב מתחילה:

שנינו במשנה: נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְהִתִּירוּהוּ וְכוּ', אם היתה לו בהמה מופרשת לקרבן, תצא לחולין ותרעה בעדר:

הגמרא מוכיחה מטעמם של בית שמאי בדין המשנה, את דעתם של בית הלל בדין תמורה בטעות: אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, מִדִּבְרֵית שַׁמַּאי בדין זה, נִשְׁמַע ונלמד לְדִבְרֵית הִלֵּל בדין דומה. לָאו אָמְרֵי – האם לא אמרו בֵּית שַׁמַּאי שֶׁהֶקְדֵּשׁ בְּטָעוּת הֲוֵי הֶקְדֵּשׁ, וכמסקנת אביי (לעיל לא:) בטעמם, שאף אם הקדיש שור שחור שיָּצָא ראשון, ולבסוף נמצא שלא היה כדבריו אלא יצא לבן, ואמר שאם היה יודע שיהיה כן לא היה מזכיר בדבריו שחור, חל ההקדש על הלבן, משום שאף הקדש בטעות חל. ואף על פי כן במשנתינו, שנשאל על הנזירות ואמר לו החכם שלא קיבל על עצמו את הנזירות בלשון הראויה, סוברים בית שמאי שכָּיוָן דְּאִינְהֵי מִילְּתָא דְּלָאו שַׁפִּיר נָזַר – כיון שהתברר שלא קיבל את הנזירות כראוי והנזירות היתה בטעות, תֵּצֵא הבהמה שהפריש לקרבן וְתֵרָעֶה בָּעֵדֶר עם שאר בהמות החולין, משום שלא חלה עליו נזירות כלל, והפרשת הקרבן היתה בטעות. ומזה נלמד לְבֵית הִלֵּל נַמִּי – שגם לדעת בית הלל, אַף עַל גַּב דְּאָמְרֵי שתְּמוּרָה בְּטָעוּת הַוְיָא תְּמוּרָה, ובזה הם מודים לבית שמאי, מכל מקום הָנֵי מִילֵּי – דברים אלו אמורים רק הֵיכָא דְּאִיתֵּיהּ לְעִיקַּר הֶקְדֵּשׁ – כשעיקר ההקדש [שהוא בתחילת ההקדש] עדיין קיים, אֲבָל הֵיכָא דְּמִיתְעֲקַר – היכן שנעקר עִיקַּר הֶקְדֵּשׁ על ידי שנשאל עליו, וכגון שהקדיש בהמה לקרבן ולאחר מכן המיר בה בהמה אחרת, ואחר כך נשאל לחכם על ההקדש של הראשונה והתיר לו החכם את ההקדש, אִיתְעֲקַר נַמִּי – נעקרה גם קדושת בהמת הַתְּמוּרָה, שקדושתה היתה תלויה בבהמה הראשונה שהקדיש, וכיון שפקעה קדושת הראשונה הרי הוא כאומר הרי בהמה זו תמורת חולין, ותצא גם השניה לחולין:

אָמַר מַר – שנינו במשנתינו, אמרו להם בית שמאי [לבית הלל], אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁאִילּוּ קָרָא לַשה הִתְּשִׁיעִי עֲשִׂירִי כּוּ' ולשה העשירי תשיעי, ולשה האחד עשר קרא עשירי, שהוא מקודש:

הגמרא מביאה מחלוקת בדין זה, האם הוא דווקא במי שעשה כן בטעות ולא בכוונה: אִיתְּמַר – נאמרה בבית המדרש מחלוקת בדין המפריש מַעֲשֵׂר בהמה, וקרא עשירי לשה התשיעי. רַב נַחְמָן אָמַר, שהמעשר חל עליו דווקא אם היתה זו טָעוּתוֹ של המפריש, שטעה וחשב שהוא העשירי, וְלֹא שידע שהוא התשיעי ועשה כן בְּכַוָּונָתוֹ, משום שדין זה נתחדש בגזירת הכתוב, ואין ללמוד ממנו גם לאופן שעשה כן בכוונה. וְרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוֹנָא אָמְרֵי [–נחלקו ואמרו], שמעשר בהמה חל על התשיעי הן על ידי טָעוּתוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן שחל כשעשה כן בְּכַוָּונָתוֹ, וגזירת הכתוב היא לא רק על מי שטעה בכך.

רבא מקשה על רב נחמן ממשנתינו: אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן, לְיָדְדָךְ – לשיטתך דְּאָמַרְתְּ שאם קרא עשירי לשה התשיעי שחלה קדושת מעשר רק אם הדבר נעשה בְּטָעוּתוֹ וְלֹא על ידי כַּוָּונָתוֹ, קשה ממה ששנינו במשנה, דְּקָאָמְרֵי בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל, וכי אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁאִילּוּ טעה המפריש וְקָרָא לַשה הִתְּשִׁיעִי בשם עֲשִׂירִי, וְלָעֲשִׂירִי קרא תְּשִׁיעִי, וּלְאַחַד עָשָׂר קרא עֲשִׂירִי, שֶׁשְּׁלָשְׁתָּן מְקוּדָּשִׁין, וממילא תודו שאף הקדש בטעות חל. וְאִישְׁתִּיקוּ [–ושתקו] בֵּית הִלֵּל ולא השיבו לדחות ראיה זו. ואם כשיטתך [רב נחמן] שהקדושה חלה על התשיעי רק אם קרא לו עשירי בטעות, לֵימְרוּ לֵהּ – היה על בית הלל להשיב שאין ללמוד זה מזה, משום שַׁמָּה לְמַעֲשֵׂר בהמה שֶׁכֵּן אֵינוֹ קָדוֹשׁ כשקרא עשירי לשה התשיעי בְּכַוָּונָה כשאר הקדשות, אלא רק אם קרא כך בטעות, והטעם משום שדין זה נלמד מגזירת הכתוב, וממילא אין ללמוד מזה שגם הקדש יחול בטעות. וממה שלא השיבו כן, מוכח שאף אם קרא כן בכוונה חל המעשר, ושלא כדברי רב נחמן.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שִׁמִּי בַּר אַשֵׁי, הֵיינוּ טַעְמָא דְּלֹא אָמְרֵי לְחוֹן – הטעם שבית הלל לא השיבו כך, כיון שבית שמאי היו עונים דְּאִדְרַבָּה כָּל וָחוֹמֶר הוּא, מַה מַּעֲשֵׂר שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ השה התשיעי אם קרא לו בְּכַוָּונָה עשירי, ואף על פי כן הוא קָדוֹשׁ כשקרא לו כן בְּטָעוּת, הֶקְדֵּשׁ שֶׁקָּדוֹשׁ בְּכַוָּונָה, לֹא כָּל שֶׁכֵּן שיהיה קדוש אף כשהקדיש בטעות. וממילא לא קשה מדברי בית הלל על רב נחמן. אך מסיים רב שימי בר אשי, וְלֹא הִיא – באמת אין קל וחומר זה ראוי להפריך את סברת בית הלל, כיון דְּהֶקְדֵּשׁ בְּדַעְתָּא דְּמָרֵיהּ תָּלֵי – שהקדש תלוי בדעת בעליו, כמו שכתוב (ויקרא כז יד) 'וְאִישׁ כִּי יקדיש את ביתו', ומשמע שהוא מדעתו וכוונתו, ולכן הקדש בטעות אינו חל. ודווקא במעשר יש גזירת הכתוב שאם קרא בטעות עשירי לשה התשיעי חלה קדושת מעשר עליו, וכמו שהוכיחו בית הלל שאם קרא בטעות עשירי לשה שאינו סמוך לעשירי שלא חלה עליו קדושת מעשר:

משנה

משנה זו ממשיכה לעסוק בדיני נזירות בטעות, ומבארת שאם הטעות היא על ידי דבר שנתחדש אחר קבלת הנזירות, שאין הנזירות מותרת על ידה:

המשך בעמוד קפח

מִי שֶׁנָּדַר בְּנָזִיר – מי שקיבל על עצמו נזירות, ונזר על דעת שיקריב בסוף ימי נזירותו את הבהמות שהיו לו באותה שעה שנזר, **וְהָלַךְ** בתוך ימי הנזירות **לְהָבִיא אֶת בְּהֶמְתּוֹ** ולהקדישה לצורך הבאת הקרבנות, **וּמָצָאָהּ שֶׁנְּגְנְבָה**, ומחמת כן התחרט על נזירותו, ובא לחכם להישאל עליה, ואמר, אילו הייתי יודע שהבהמה שהיתה לי עתידה להיגנב לא הייתי נוזר, כיון שאין לי מעות לקנות קרבן אחר. **אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְנְבָה** – לפני שנגנבה **בְּהֶמְתּוֹ נָזַר**, אין החכם מתיר לו על ידי פתח זה, שאם היה יודע שתיגנב הבהמה לא היה מקבל נזירות, משום שגניבה זו 'נולדה' אחרי קבלת הנזירות, ואין פותחים להישאל על נדר במה שנולד לאחר הנדר, אלא **הֲרֵי זֶה** ממשיך **לִהְיוֹת נָזִיר**.

וְאִם מְשֻׁנְּגָנְבָה בְּהֶמְתּוֹ ולא ידע מכך, נָזִיר, ועתה הוא מתחרט ואומר אילו הייתי יודע מגניבתה לא הייתי נודר, אֵינוֹ נָזִיר, משום שטענה זו נחשבת לחרטה טובה, והחכם מתיר לו את הנזירות, כיון שמוכח שנזירותו היתה בטעות. המשנה מביאה שנחלקו נחום המדי וחכמים בדין זה ש'אין פותחין בנולד': וְזוֹ הִיתָה הַטָּעוּת שֶׁטָּעָה נַחוּם הַמָּדִי, שהיה סבור שפותחין להתיר את הנדר במעשה הנולד לאחר מכן, אף שאינו שכיח שיקרה, שֶׁכְּשֶׁעָלוּ נְזִירִים מִן הַגּוֹלָה לירושלים, כדי להקריב קרבנותיהם בסיום ימי הנזירות, והם קיבלו את הנזירות קודם חורבן בית המקדש, וּמָצְאוּ שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב, ולא היו יכולים להקריב את הקרבנות ולסיים את הנזירות, ומכיון שכך ישארו נזירים לעולם, ובאו לפני נחום המדי שיתיר להם את נזירותם. אָמַר לָהֶם נַחוּם הַמָּדִי לנזירים אלו, אִילּוּ חַיֵּיתֶם יוֹדְעִין שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עתיד להיות חָרֵב, ולא תוכלו להביא את הקרבנות, האם חַיֵּיתֶם נוֹזְרִים. אָמְרוּ לוֹ הנזירים, לֹא. וְהִתִּירָן נַחוּם הַמָּדִי מנזירותם ללא הבאת הקרבנות, אף שבשעת קבלת הנזירות היה בית המקדש קיים, והחורבן הוא 'נולד' שאינו שכיח. וּכְשֶׁבָּא הַדָּבָר אֵצֶל חֲכָמִים אָמְרוּ שאין זה כך, אלא כָּל שָׁנָזַר עַד שֶׁלֹּא חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אין פותחין לו בטענה זו שלא היה מקבל נזירות אם היה יודע שיחרב, משום שאין פותחין בנולד, והרי הוא נָזִיר. וְאִם קִיבֵּל נזירות מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ משום שלא ידע שנחרב, אֵינוֹ נָזִיר, משום שהנזירות היתה בטעות:

גמרא

הגמרא מבררת את דעת רבי אליעזר: אָמַר רַבָּה, שֶׁטָּפְחוּ [–העבירוהו] רַבָּנָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מסברתו שפותחין בנולד, וְאוֹקְמֵיהּ בְּשֶׁשָּׁתָיְיהוּ – והעמידוהו בשיטתם, כלומר שחזר והודה לדבריהם שאין פותחין בנולד. שהרי רבי אליעזר היה בשעת החורבן, ובשארע המעשה עם נחום המדי שפתח בנולד ואמרו לו חכמים שטעה, לא אמר להם רבי אליעזר דבר, ומוכח מזה שחזר בו מסברתו והודה לדבריהם. הגמרא מביאה את מחלוקת רבי אליעזר וחכמים האם פותחין בנולד או לא [קודם שחזר בו רבי אליעזר]: דְּתָנַן במשנה (נדרים סד.), פּוֹתְחִין להתיר נדרים אף בְּדָבָר הַנּוֹלָד לאחר הנדר ואינו מצוי שיקרה, והנודר אומר שאם היה יודע שיקרה לא היה נודר, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין לפתוח בדבר שנולד אחר הנדר.

הגמרא מבררת את דין נולד: וְאָמַר רָבָא, אַף עַל גַּב דְּאָמוֹר רַבָּנַן שֵׁאֵין פּוֹתְחִין בְּנוֹלָד, אֲבָל מודים שפּוֹתְחִין בְּתַנַּאי התלוי בדבר הנוֹלָד. מבארת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי – במה המדובר, כגון דְּאָמְרֵי לְהוֹן – שהחכמים המתירים לנזירים שקיבלו את הנזירות קודם חורבן בית המקדש אומרים להם, אִילּוּ אָתָא אִינִישׁ וְאָמַר לְכוֹן – אילו בשעה שנדרתם היה בא אדם ונותן לכם עצה שלא תקבלו את הנזירות, דְּחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – שמא יחרב בית המקדש קודם סיום נזירותכם, מִי הֲוָה נָדְרִיתוּן – האם הייתם נודרים בנזירות, והנזירים אומרים לחכמים המתירים, שהיו שומעים לעצה זו ולא היו מקבלים נזירות. ובזה מודים חכמים שפותחין את הנדר, אף שעצה זו תלויה בדבר הנולד אחר הנדר, כיון שמחמת העצה היו הנזירים חוזרים בהם, וזו חרטה גמורה.

הגמרא מבררת למה החורבן נחשב נולד: אָמַר רַב יוֹסֵף, אִי חַוּאי הָתָם – אם הייתי נמצא באותו מקום בשעה שאמרו כן חכמים לנחום המדי, הֲוָה אָמִינָא לְהוֹן – הייתי אומר לחכמים, הָכְתִיב – הרי כתוב בפסוק (ירמיה ז ד), שהיה ירמיה מוכיח את הרשעים שהיו מתייאשים מן הפורענות, ואמר להם 'אַל תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה'. ומבאר רב יוסף את כפילות 'היכל ה'' שלש פעמים, שמה שכתוב בפעמיים הראשונות היכל ה', זֶה מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי, שהיו הרשעים אומרים, אם יחרב היכל ה' שהוא בית המקדש הראשון, עוד יִבָּנה לנו היכל ה' שהוא בית המקדש השני. והפעם השלישית 'היכל ה'', היינו שהיו אומרים, שאם יחרב גם בית המקדש השני, עוד יִבָּנה לנו בית המקדש השלישי בימות המשיח. ומוכח שידעו שבית המקדש עתיד להיחרב, וממילא אין החורבן נחשב לדבר הנולד, ואפשר להתיר על ידו את הנזירות. דוחה הגמרא את דברי רב יוסף: נְהִי דְּיֵדְעִין לְהוֹן דְּיֵחָרֵיב מִי יוֹדְעִין לְאֵימָתַי – אף שהיה ידוע שיחרב, מכל מקום לא ידעו אימתי, וממילא לא היו נמנעים מלקבל נזירות, שהרי יתכן שלא יחרב בימי נזירותם, ולכן נחשב החורבן לנולד שאין פותחין בו. אביי מנסה לקיים את דברי רב יוסף: אָמַר אַבָּיֵי, וְלֹא יָדְעִין לְאֵימַת – וכי לא ידעו מתי יחרב בית המקדש, וְהָכְתִיב (דניאל ט כד), 'שָׁבְעִים שָׁבֻעִים נֶחְתַּךְ עַל עַמְּךָ וְעַל עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חַטֹּאת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים', דהיינו שנגזר שיהיו שבעים שמיטות [שהם ארבע מאות ותשעים שנה] בין חורבן בית המקדש הראשון לחורבן בית שני. ומבואר שידעו באיזו שנה יהיה חורבן בית המקדש השני וממילא אין זה נולד. דוחה הגמרא: וְאַכַּתִּי מִי יָדְעִינַן בְּהֵי יוֹמָא – ועדיין יש לשאול, האם ידעו באיזה יום בשנה יחרב, אם בתחילת השנה או בסופה, ומאחר שלא ידעו נחשב החורבן כ'נולד' שאין פותחין בו, כיון שלא היו נמנעים מלנזור אף אם היה ידוע להם על החורבן, משום שיתכן שלא יהיה בימי הנזירות:

משנה

ששה שְׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְאֶחָד בָּא בְּנֶגְדָּן [–מולם], ולא היה ידוע מי הוא. וְאָמַר אֶחָד מֵהֶן שהבא כנגדנו הוא פלוני, וְהֲרֵינִי נָזִיר אם האמת כדברי שֶׁזֶּה פְּלוֹנִי. וְאֶחָד אָמַר, שאדם זה אינו אותו פלוני, וְהֲרֵינִי נָזִיר אם האמת כדברי שֶׁאֵין זֶה פְּלוֹנִי. והשלישי אמר הֲרֵינִי נָזִיר אם האמת כדעתי שֶׁאֶחָד מֵהֶם בלבד שימצא צודק בדבריו נָזִיר, ולא השני שנמצא שלא כדבריו. והרביעי אמר הריני נזיר אם האמת כדברי שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶם – שאחד מכם בלבד שימצא שאינו צודק בדבריו, אינו נָזִיר, אלא רק השני שנמצא כדבריו יהיה נזיר. והחמישי אמר לשנים הראשונים, הריני נזיר אם האמת כדברי שֶׁשְּׁנֵיכֶם נְזִירִים, כיון שכל אחד מכם קיבל נזירות אף אם הוא לא יהיה צודק, אלא שתלה את הנזירות במה שהיה ודאי אמת. והשישי אמר לכל חמשת הראשונים, הריני נזיר אם האמת כדברי שֶׁכּוּלְּכֶם נְזִירִים, כיון שכל אחד מכם קיבל את הנזירות אף אם הוא לא יהיה צודק, אלא שתלה את הנזירות במה שהיה ודאי לו שהוא אמת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, כּוּלָּן נְזִירִין, אף על פי שהנזירות היתה בטעות, ודבריהם סותרים זה לזה, שהרי השנים הראשונים מכחישים זה את זה, ודברי החמישי והשישי אינם יכולים להיות במציאות, כיון שבדעתם היה לקבל את הנזירות בכל ענין אף אם הם טועים, אלא מתוך שהיה ודאי אצלם שהם צודקים, תלו את הנזירות בדבריהם, ואנו הולכים אחר מחשבתם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵינוֹ נָזִיר אֶלָּא רק מִי מהם שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּונוּ דְּבָרָיו – שלא נמצאו דבריו נכונים. וְרַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, אֵין אפילו אֶחָד מֵהֶם נָזִיר, משום שאין נזירות חלה אלא כשברור וידוע לנודר בשעת קבלת הנזירות שהוא אכן יהיה נזיר, אבל אם אדם מקבל את הנזירות על תנאי, לא ברור לו בשעת קבלת הנזירות שהתנאי יתקיים, והנזירות אינה חלה. וכאן לא היה ברור לאף אחד מהם בשעה שקיבל עליו את הנזירות אם האמת כדבריו והוא באמת יהיה נזיר, או שהוא לא צודק בדבריו והוא לא יהיה נזיר.

המשנה מבארת את דין הנודרים, במקרה שלא התברר מי מהם צודק: אם האדם שבא מולם הָרִתִּיעַ [–חזר] לַאֲחוֹרָיו, ולא נודע מי היה, אֵינוֹ נָזִיר אף אחד מהם. ואף שברור שדברי אחד מהם נכונים, מכל מקום כיון שלא הוברר לבסוף דברי מי מהם נכונים, אין אף אחד מהם נזיר, משום שאין אדם מכניס עצמו לספק, ודעתו היתה שאם לא יתברר הדבר לבסוף לא יהיה נזיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, ספק נזירות להחמיר, וכל אחד צריך להיות נזיר מספק, אלא שלא יוכל להביא קרבנות בסוף הנזירות ולגלח מחשש שמא הוא מביא חולין לעזרה, ועל כן התקינו שכל אחד יתנה לאחר מכן וְיֹאמַר, אִם הָיָה כְּדִבְרֵי – אם דברי נתקיימו הֲרֵינִי נָזִיר חוֹבָה, כלומר מצד שחייב אני בנזירות, וְאִם לָאו, שלא

המשך בעמוד קצא

נתקיימו דברי, הֲרֵינִי נָזִיר נָזְרָה, שאני מקבל עלי עתה נזירות חדשה. וממילא יכול להביא קרבן לאחר נזירותו ולגלח ממה נפשך:

גמרא

הגמרא מבררת את דברי בית הלל. מקשה הגמרא: **מִי שֶׁלֹּא** **נִתְקַיְּימוּ דְּבָרָיו אֲמַאי חָזֵי נָזִיר** – מדוע חלה עליו נזירות, הלא שיטתם של בית הלל שנזירות בטעות אינה חלה, ואדרבה רק על מי שנתקיימו דבריו צריך להיות נזיר. מבארת הגמרא: **אָמַר רַב יְהוּדָה, אִימָא** – יש לגרוס בדברי בית הלל, **שֶׁנִּתְקַיְּימוּ דְּבָרָיו** עליו חלה הנזירות.